

פעולה 2 זהות (יהודי ישראלי)

משחק: לתאר את היהודי הגלותי(היהודים בחול לפני קום המדינה), ולתאר את היהודי במדינת ישראל כיום. קיים הבדל מהותי בין היהודי הגלותי לבין היהודי כיום. היהודי הגלותי- כל עניינו לשרוד, לעומת היהודי כיום שמבקש לפתח ולהתפתח. היהדות בגולה עסקה בעיקר בחיי דת ומצוות, הרי שכיום מעסיקים את היהדות: חיי מדינה, צבא, כלכלה, הקשר בין עמים וכו'.

אם ככה, ההגעה לא"י מצריכה מאתנו התמודדות מחודשת בשאלת הזהות הישראלית. אם פעם היה ברור שהזהות הישראלית שייכת לקיום תורה ומצוות בלבד, היום זה כבר לא ברור.

משחק: החניכים יצטרכו להגיד מה הזהות הישראלית כיום, מה צריכה להיות הנקודה המרכזית בחיי הישראלי כיום?

קבוצה 1 – דתיות. קיום מצוות הם המרכז והעיקר בחיי היהודי.

קבוצה 2 – לאומיות. עם ישראל הוא המרכז: הקשר והשותפות אחד לשני ולמדינה.

קבוצה 3 – אוניברסליות. הדאגה לכל אדם באשר הוא אדם.

דין:

על מנת לחדד את ההבדלים והנקודות המרכזיות השייכות לכל קבוצה(הדתיים, הלאומיים, העולמיים), נביא בפני החניכים נושאים העולים על סדר היום הציבורי והם יצטרכו להכריע איזה גוף דוחף להעלאת נושא זה בראש סדר העדיפות הציבורית.

- 1) סגירת רחובות בשבת
- 2) זכות בחירה לכל אזרח בישראל
- 3) שוויון זכויות במתן שכר בין גברים לנשים
- 4) עידוד נסיעות לפולין של קבוצת נוער
- 5) הגברת המוטיבציה בקרב המתגייסים לצה"ל
- 6) תוספת שעות יהדות בבית ספר
- 7) ביטול מיסים לאנשים קשיי יום
- 8) עידוד המשך הסכמי השלום
- 9) הוספת משגיח כשרות לקיבוצים

קטע מעבר:

אם נסתכל ממבט חיצוני על מדינת ישראל כיום אנחנו רואים שאין באמת צד או קבוצה ששולטת על המדינה, אנחנו מבינים שיש כמו מלחמה בין הקבוצות על מי מגדיר לנו את הזהות, אבל בתכלס כל הקבוצות נכונות, אין רק קבוצה אחת צודקת ולפי דעתי הזהות שלנו מורכבת מכל שלוש הקבוצות ביחד, ואם נבין את זה שלא צריך להיות מלחמה בין החלקים הזהותיים האלה בנו, ובין הקבוצות האלה, נגיע לזהות מלאה ושלמה. חשוב להדגיש באמת שלפי הדעה שלנו, של הציונות הדתית הקמת מדינת ישראל לא רק שזה דבר נצרך זה הדבר שקריטי שיתקיים כדי הגאולה תבוא ולכן לקיים מדינה מתקשר לכל הקבוצות- גם לדתיים וגם ללאומיים וגם לעולמיים שרוצים שנהיה בטוב עם כולם ולדאוג לכולם.

דין: אז זה מה בעצם אומר שאני יהודי?

מה היהדות מסמלת עבורנו?

עד כמה היותי יהודי משפיע על המחשבות שלי, איך שאני מדבר או המעשים שלי?

מה זה אומר לי שאני יהודי, מלבד קיום המצוות?
מה אני עושה ביום יום, שגורם לי להרגיש יהודי?

משפחה:

נפטר משפטים על הרצפה. על כל אחד לכחור משפט שמגדיר מבחינתו- מה זה אומר להיות יהודי? מה הכי מסמל את מיוחדותו של היהודי? נבקש מכל אחד להסכיר את בחירתו.

משפטים לדוגמא: להיות יהודי זה לעמוד בצפירה. להיות יהודי זה להתפלל לגאולה. להיות יהודי זה לאהוב כל יהודי. להיות יהודי זה לעשות קידוש. להיות יהודי זה להתייבב למילואים כשצריך אותי. להיות יהודי זה להיות עובד ה'. להיות יהודי זה לצום ביום כיפור. להיות יהודי זה להשתתף בצער של האחר. להיות יהודי זה להיוולד לאמא יהודיה. להיות יהודי זה לשמור על המסורת.

יהודי אני ישראלי?

אוקי אז בואו נגיע להכרעה ממה מורכבת הזהות הלאומית שלנו יותר, מהיותנו יהודים או מהיותנו ישראלים?

רות גביון:

אני מעדיפה מסגרת דיון נייטרלית יותר שלפיה יש יהודים שחיים בישראל ויש יהודים שחיים בחו"ל. יהודיות היא עניין מכליל, התלוי בשילוב של הגדרה עצמית של האדם ושל אורחות חייו. יהודי הוא גם זה שרואה בדת היהודית את מרכז חייו, גם מי שרואה את יהודיותו כעניין תרבותי או לאומי, וגם מי שרואה את האמונה ואת העם כחלק שלם ובלתי ניתן להפרדה. אני מסכימה עם יהושע כי חיים יהודיים בישראל הם אכן מלאים ועשירים יותר – בשל הצורך והאפשרות להיות יהודים גם בחיים הציבוריים – מאשר חיים יהודיים בתפוצות. אולם אני תובעת מוגנפולין על צורות חיים יהודיות, ואינני מדרגת אותן. אני עצמי ישראלית ויהודית כאחד. ויש לי זיקות עמוקות הן לישראלים ללא הבדל דת ולאום והן ליהודים באשר הם. הציונות שלי היא חלק מזיקתי ליהודיות שלי – כי היא מבטאת תמיכה ברעיון שנכון וצודק כי גם ליהודים – שהם אכן עם או לאום ולא רק חברי קהילה תתית – תהיה מדינה אחת שבה הם רוב.

א.ב. יהושע:

... אם אומרים: יהודי ישראלי כשם שאומרים יהודי צרפתי או יהודי אמריקני, הרי אין ניכר ההבדל המהותי בין יהודי ישראלי לבין יהודי אמריקני. בשניהם היהודיות היא עיקר בעוד שהאמריקניות הישראליות והצרפתיות הן קליפות האזרחות בלבד. ואילו כשאני אומר ליהודים בואו והפכו את עצמכם לישראלים אני מסמן להם את הדרך המובילה אותם מהחלקיות היהודית למלאות היהודית שיש לה שם ברור – ישראליות. (אגב היהודים הללו מקיימים את המלאות שלהם בלאומיותם הצרפתית או האמריקנית). כי אם רות גביון חושבת שהזהות היהודית שווה בכל מקום ובאותו אופן, אז היא מקעקעת את הבסיס הציוני שממנו היא התחילה בעבודתה. אם זה אותו דבר, אז למה בכלל לבנות מדינה.

דיון:

אתם מסכימים איתם בכלל?

אז אחר כך שקראנו את שירי הדעות האלו, זה אתם חושבים, מה תופס חלק יותר מרכזי בהיות שלנו, זה שאנחנו יודעים או זה שאנחנו ישראלים?

פירוש: אני מסכים עם יהושע יותר, אני חושב שהזהות היהודית צריכה לתפוס מרכיב חשוב יותר בחיים שלנו, אנחנו צריכים לחיות כיהודים דתיים אבל זה הכי חשוב לא לשכח שאנחנו גם ישראלים, יש לנו מחויבות גם לארץ שלנו, אם זה אומר לשרת בצבא ואם זה אומר לשמור על הארץ שלנו בכל דרך שאפשר, כי שמירת הארץ היא גם חלק ממרכיב יהודי של הבאת הגאולה ובזכות זה שאנחנו בא"י הגאולה תבוא בעז"ה, אם יש חלק אחד שאפשר לקחת מרות זה שאין דרך אחת איך להיות יהודי, יש דרך מסויימת של תורה ומצוות אבל כל אחד מוצא בסוף את הדרך שלו, וכל אחד צריך למצוא מה מחבר אותו להדת ומה גורם לו לקום בבוקר ולחיות ולהתנהג כיהודי, חשוב שתבינו שהזהות שלן מורכבת ממכלול של זהויות- יהודי, ישראלי, חלק מהעולם, ואם האיזון הנכון בין הזהויות ושימת הדגש המרכזי על הזהויות היותר מרכזיות, מגיעים לשלמות.

אז מה היה לנו במערך: סקירה קצרה- פעולה ראשונה על זהות- דיברנו על האבי, מה מגדיר אותי, הבנו שהסביבה שלנו מגדירה אותנו אבל מה שעוד מגדיר אותם זה החלומות שלנו, חשוב לשאול את עצמנו כל הזמן מי אנחנו ולאן אנחנו הולכים. פעולה שנייה- ביטחון עצמי- דיברנו על כמה חשוב לדעת את הכישורים והמתנות שה' נתן לנו, חשוב תמיד להשתדל לפרגן לעצמנו ולסביבה שלנו, לודא שאנחנו יודעים כמה אנחנו מיוחדים וחשובים בעולם הזה, ככה מעלים את הביטחון העצמי גם ברגעים קשים. פעולה שלישית- מנהיגות- דיברנו על זה שאפשר להשתפר בהובלה, לפתח תכונות של מנהיג, שמנהיג הוא גיבור בגלל שהוא לוקח על עצמו החלטות קבוצתיות קשות, והגדולה האמיתית היא להיות מנהיג ברגעים קשים ולא להישבר כשקשה, להיות שם בשביל כולם. פעולה רביעית- עצמאות חופשיות- החשיבות בשיח פתוח ומנגד החשיבות של כבוד האדם, אפשר לדבר ולהתבטא אבל לזכור שמהצד השני יש מישהו ששומע את הביקורת שלך ויכול להיפגע, אם נצליח להיות חופשיים אך מכבדים ניקח דבר מאוד חשוב לזהות שלנו. פעולה חמישית- יעוד- להבין שלכל אדם בעולם יש יעוד והתפקיד שלנו בעולם הזה זה למצוא את היעוד שלנו, יש לנו יעוד עצמי ואומתי. וככל שאדם ימצא את היעוד שלו ויעשה אותו בצורה הכי טובה הוא ימצא את הפוטנציאל שלו בצורה מושלמת. פעולה אחרונה- זהות יהודית ישראלית- החשיבות באיזון בין הזהויות, להבין שאנחנו מיוחדים, חלק מעם ויש לנו חלק מעם מדהים, ולעומת זאת לאזן בין לשמור תורה ומצוות ובין להיות אדם עולמי אוניברסלי שאכפת לו מכל אדם באשר הוא אדם.